

De waarde van kwaliteit

Is architectuur duur? Zeker in Nederland leeft de gedachte dat architectuur veel geld kost. Architectuur wordt vaak als extra luxe gezien. Luxe die alleen te realiseren is als het beschikbare budget boven het begrip 'sober en doelmatig' uitstijgt. Niets is echter minder waar: architectuur kost geen extra geld. Het is het talent, de creativiteit en het innovatieve vermogen, dat goede architectuur realiseert. Geen kostbare luxe, maar het logische gevolg van de ambitie van de architect en zijn opdrachtgever.

Tekst Robert Kleuskens

Het is algemeen bekend dat voor de bouw van scholen in Nederland weinig budget beschikbaar is. Hoe lager het onderwijs, des te beperkter het budget. Bijna geen land in Europa geeft zo weinig uit aan onderwijs en onderwijsgebouwen als Nederland. Waar dit toe leidt, hebben we onlangs via de media kunnen vernemen. Daar waar Nederland in het recente verleden tot de koplopers van Europa behoorde, is het niveau van het onderwijs tot onder het Europese gemiddelde gedaald. Wij zijn ervan overtuigd dat de gebouwde omgeving van invloed is op de prestaties van de leerlingen en docenten. Dat geeft de architect de moeilijke taak om met het beperkte budget een functioneel en architectonisch hoogwaardig onderwijsgebouw te ontwerpen.

Net voldoende

Een moeilijke taak maar natuurlijk niet alleen de verantwoordelijkheid van de architect. Elke opdrachtgever krijgt het gebouw dat hij verdient. Anno 2004 is het realiseren van een bouwproject niet het resultaat van de inspanningen van één

partij; het is een multidisciplinaire opgave waaraan verschillende partners een bijdrage leveren. Deze prestatie kan alleen geleverd worden wanneer de 'klant' zijn uitgangspunten helder en duidelijk heeft vastgelegd in een programma van eisen, waarbij onderwijsvisie en de ambitie van de opdrachtgever leidend moeten zijn. Als het de ambitie is het onderwijsgebouw meer te laten zijn dan een gebouw, dan moet dit vanaf het prille begin van het denkproces duidelijk zijn. Het lijkt een logische gedachte, maar de praktijk leert dat het cruciale belang van het voortraject vaak wordt onderschat. Hierin moeten bewuste keuzes worden gemaakt, die voldoende worden gedragen. Als dit niet het geval is, wordt het precaire evenwicht tussen ambitie en budget verstoord, waardoor de kans bestaat dat het maximaal mogelijke resultaat niet wordt gehaald. Ook in onderwijsland is een 6- niet iets om trots op te zijn.

Tweede beproeving

Zoals gesteld is het succesvol invullen van de gezamenlijk gekoesterde ambitie

Elke opdrachtgever krijgt het gebouw dat hij verdient.

een resultante van teamwerk. Niet alleen de kwaliteit van het voorwerk, ambitie-definitie en programma van eisen zijn van cruciaal belang, ook de relatie tussen de opdrachtgever en het ontwerp-team en de verhoudingen en structuur binnen het ontwerp-team zijn essentieel. Alle neuzen moeten in dezelfde richting staan, alle partijen moeten eenzelfde ambitie als einddoel hebben. En zelfs als alle bovenstaande vereisten zijn ingevuld, dan kan er tijdens het uitvoeringstraject nog het nodige gebeuren waardoor de gezamenlijk gedragen ambitie wordt bedreigd. Duidelijk is dat ook de bouwpartners de gezamenlijke ambitie moeten onderschrijven. De spanning tussen budget en ambitie zal in dit traject een tweede beproeving ondergaan. In een bouwteam moeten de opdrachtgever, ontwerpers, overheid en bouwende partijen in een vroeg stadium gezamenlijk de gedefinieerde ambitie invullen in relatie tot het budget. De ervaring leert dat dat de beste weg is naar architectuur in onderwijsland. En het talent van de ontwerper moet hierbij garant staan voor meerwaarde.

Gratis

Architectuur en budget hoeven elkaar niet te bijten. Architectuur kost geen geld. Betrokkenheid van alle aan het ontwerp- en bouwproces deelnemende partijen, vertrouwen in elkaars bekwaamheid, respect voor elkaars ideeën en standpunten en een heldere communicatie tussen de verschillende partijen zijn onontbeerlijk. Talent, gedefinieerde en gedeelde ambitie en een gedreven, gelijkgestemd bouwteam staan garant voor goede architectuur en niet simpelweg een gebouw. Doe uzelf het plezier van architectuur, het is gratis!

Projectinformatie

Project 1 (afbeelding p. 27): brede school De Schans, Bergen op Zoom

Opdrachtgever:	Lowys Porquinstichting
Architect:	Loxodrome architects & planners, Venlo
Programma:	basisonderwijs (1.870 m ² bvo), kinderopvang (580 m ² bvo), peuterspeelzaal (105 m ² bvo), gymzaal (455 m ² bvo)
Start bouw:	juni 2003

Project 2 (afbeelding p. 26): brede school Kalsdonk, Roosendaal

Opdrachtgever:	KPO Roosendaal
Architect:	Loxodrome architects & planners, Venlo
Programma:	basisonderwijs (1364 m ² bvo), kinderopvang (439 m ² bvo), peuterspeelzaal (141 m ² bvo), gymzaal (455 m ² bvo), mediatheek (406 m ² bvo), multifunctionele ruimten (697 m ² bvo)
Start bouw:	juli 2004

Dit artikel is op verzoek van de Staro geschreven door ir. Robert Kleuskens, architect-directeur bij Loxodrome architects & planners in Venlo. De Staro is een bundeling van meer dan 100 architectenbureaus die gespecialiseerd zijn in het ontwerpen van onderwijsgebouwen. De stichting stelt zich ten doel de kwaliteit en de doelmatigheid van onderwijsgebouwen te bevorderen en voorlichting te geven over de aspecten die bij het realiseren van onderwijsgebouwen een rol spelen.